

Beplantingsadvies ruimtelijke inpassing
Delwijnsekade 2a te Kerkwijk

April 2021

Boomverzorging | Boomadvies | Ecologie

Bepantingsadvies ruimtelijke inpassing – Delwijnsekade 2a te Kerkwijk

Opdrachtgever Bluebird Flowerfarms

Delwijnsekade 2a

5315 AR Kerkwijk

Uitvoerder Gekko Boomzorg

Zandstraat 23

5301 BT Zaltbommel

Auteur K.G. van Geffen MSc PhD

Datum 16-4-2021

Samenvatting

Naar aanleiding van voorgenomen vergroting van agrarisch bouwvlak door Bluebird Flowerfarms aan de Delwijnssekade 2a in Kerkwijk, is Gekko Boomzorg benaderd voor het opstellen van een beplantingsadvies ten behoeve van de landschappelijke inpassing van nieuwbouw. De opdrachtgever heeft gevraagd om een beplantingsadvies voor een struweel-/bosbeplanting, passend in het cultuur-/natuurhistorisch en landschappelijke kader van de locatie, en met een zo groot mogelijke ecologische waarde.

Het beoogde perceel voor de beplanting betreft het noordelijke deel van kadastraal nummer KWK02 sectie S nummer 1057, direct ten zuiden van de Hooze Banskloot. Het betreffende perceel is gelegen op restanten van een oude oeverwal van onbedijkte rivierbedding waarvan de Hooze Banskloot een landschappelijk restant vormt, en valt binnen het landschappelijk deelgebied 'Oeverwal Bruchem-Kerkwijk' volgens het gemeentelijke landschapsplan.

In dit rapport brengen wij advies uit over de soortkeuze voor deze landschappelijke inpassing, met in acht neming van het landschappelijk kader, ecologische waarde en eindbeeld van de beplanting. Gezien de locatie van het perceel op een oude oeverwal, is een beplanting met als uitgangspunt het bostype 'Essen-iepenbos' het meest geschikt. Dit bostype komt van nature voor op oeverwallen in het rivierengebied, en kent een grote diversiteit aan boom- en struiksoorten. Voor dit perceel wordt een aanplant bestaande uit in totaal elf verschillende struiksoorten en vijf verschillende boomsoorten geadviseerd, alle kenmerkend voor een Essen-iepen bosvegetatie. De belangrijkste boomsoorten hierin zijn Gewone es (*Fraxinus excelsior*) en Gladde iep (*Ulmus minor*), de belangrijkste struiksoorten zijn Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) en Hazelaar (*Corylus avellana*). Als leidraad voor de aanplant wordt tevens advies uitgebracht over de relatieve abundantie van de verschillende soorten in de aanplant, waarmee een waardevol en natuur-/cultuurhistorisch verantwoord eindbeeld te gecreëerd wordt.

Inleiding

Voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de eventuele nieuwbouw van een schuur, kas en dijkassin door Bluebird Flowerfarms aan de Delwijnssekade 2a te Kerkwijk, is door het College van B&W van Gemeente Zaltbommel een landschappelijke inpassing als randvoorwaarde gesteld. Naar aanleiding hiervan is Gekko Boomzorg benaderd door de opdrachtgever voor het uitbrengen van een beplantingsadvies, met de volgende randvoorwaarden:

- de beplanting moet passen in het historisch-landschappelijke kader van de locatie;
- de beplanting moet zo divers mogelijk zijn, met een zo groot mogelijke ecologische waarde;
- het eindbeeld moet een struweel- / bosbeplanting zijn waarbij uitsluitend inheemse boom- en stuiksoorten in worden toegepast.

In dit rapport wordt kort advies uitgebracht over de meest geschikte beplanting, gegeven de hierboven vermelde randvoorwaarden.

Gebiedsanalyse

Locatie

Het beoogde perceel voor de beplanting is gelegen aan de Delwijnssekade 2a te Kerkwijk, en betreft het noordelijke deel van kadastraal nummer KWK02 sectie S nummer 1057, direct ten zuiden van de Hooge Bansloot. Het betreffende perceel is gelegen op restanten van een oude oeverwal van onbedijkte rivierbedding waarvan de Hooge Bansloot een landschappelijk restant vormt. Aan de zuidzijde zal de beplanting direct grenzen aan het plangebied. Het perceel is momenteel in gebruik als bouwland / grasland.

Landschappelijk kader

In 2003 is een landschapsplan opgesteld voor de Bommelerwaard ⁽¹⁾, waarin verschillende landschapstypes in de Bommelerwaard worden gespecificeerd, met als doel het behoud van landschappelijke, cultuur- en natuurhistorische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreffende perceel ligt in een oeverlandschapstype ⁽²⁾, en wordt dan ook in het landschapsplan aangemerkt als onderdeel van het landschapstype 'Oeverwal Bruchem-Kerkwijk-Delwijnen' ⁽¹⁾. De oeverwal Bruchem-Kerkwijk-Delwijnen is een restant van voormalige onbedijkte rivierlopen, is langgerekt in oost/westelijke richting, maar in noord/zuid richting juist zeer smal met aan zowel de noord- als zuidzijde een uitgestrekt komgebied ⁽²⁾. De maaiveldhoogte van de oeverwal ligt circa een halve meter hoger dan de aan weerszijden grenzende komgebieden ⁽¹⁾. De bodem is een jonge, kalkrijke rivierklei tot een diepte van -1m tot -0,3m, met daaronder de zandlaag van het voormalige riviersysteem ⁽³⁾. Het oeverwal landschapstype onderscheidt zich van de komgebieden door een kleinschalige mozaïek aan bebouwing en landschapselementen zoals knotbomen, hoogstamboomgaarden en geriefhoutbosjes, tegenover juist een veel opener landschap in de komgebieden ⁽⁴⁾.

Historische natuurwaarde

Binnen het rivierengebied zijn van nature tien verschillende bosgemeenschappen te onderscheiden ⁽⁵⁾, elk gebonden aan specifieke abiotische omstandigheden zoals bodemtype, grondwaterpeil en overstromingsregime. Op oeverwallen in het rivierengebied komt van nature het 'Essen-Iepen' bostype voor ^(5,6). Dit bostype is specifiek voor jonge kalkhoudende kleigronden die niet of zelden overstromen ⁽⁵⁾, in Nederland voornamelijk in het

fluvatieve district (rivierengebied) en op Groningse en Friese zeekleigebieden. Het Essen-lepenbos is één van de meest soortenrijke bostypen^(6,7). Door de vrij open kroonstructuur van de meest abundante boomsoorten (Es, Iep (zie Tabel 1)) dingt veel licht door de kroonlaag en heeft het bos een goed ontwikkelde gelaagdheid, met dichte struiklaag. Door de aanwezigheid van stikstof fixerende boomsoorten (Es (*Fraxinus excelsior*), Zwarte els (*Alnus glutinosa*), alsmede de diversiteit van boom- en stuiksoorten, heeft het bos een rijke strooisellaag met hoge omzetsnelheid van organisch materiaal⁽⁶⁾, met als gevolg een rijk bodemleven. Het Essen-lepen bostype is zeldzaam, omdat het potentieel areaal vrijwel geheel in cultuur is gebracht. Restanten zijn vooral terug te vinden in parkbossen en als oud landgoedbos^(6,7).

Soortkeuze beplanting

De aanleg van landschappelijke inpassing biedt kansen voor het versterken van het specifieke landschapstype ter plaatse. Daarnaast kan het gebruik van 'regionaal inheemse' soorten een belangrijke bijdrage leveren voor de ecologische waarde in en rondom het betreffende perceel. De juiste soortkeuze in de juiste verhoudingen, zorgt voor een natuur- en cultuurhistorisch verantwoorde aanplant. Op de betreffende locatie gaat de voorkeur uit naar een beplanting met als grondslag het Essen-lepen bostype.

De vegetatie in een Essen-lepenbos wordt gedomineerd door Es (*F. excelsior*), Iep (*Ulmus minor*), Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), Hazelaar (*Corylus avellana*) en met name aan de randen Wilde kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*). Andere, minder abundante boomsoorten in het Essen-lepenbos zijn zomereik (*Quercus robur*), Zoete kers (*Prunus avium*) en Zwarte els (*A. glutinosa*). In de struiklaag worden Aalbes (*Ribes rubrum*) en Gelderse roos (*Viburnum opulus*) aangetroffen, met daarnaast in randen en open plekken Tweestijlige meidoorn (*Crataegus laevigata*), Hondсроos (*Rosa canina*), Wegedoorn (*Rhamnus cathartica*), Egelantier (*Rosa rubiginosa*), Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*) en Sleedoorn (*Prunus spinosa*). In Tabel 1 is een overzicht van de belangrijkste boom- en struiksoorten en hun onderlinge verhouding in een Essen-lepen bosgemeenschap weergegeven.

Tabel 1 Overzicht van de belangrijkste boom- en struiksoorten in het Essen-lepenbos. De onderlinge verhouding is weergegeven in een schaal van 1 t/m 5, waarbij: 1 = zeer weinig; 2 = vrij weinig; 3 = matig frequent; 4 = frequent maar niet dominant; 5 = zeer frequent, vaak dominant; r = randen en open plekken (naar Exercate en De Beer⁽⁵⁾ en Van der Werf⁽⁸⁾).

Boomsoort	Nederlandse naam	Relatieve Abundantie
Bomen		
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els	2
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	5
<i>Prunus avium</i>	Zoete kers	2
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	2
<i>Ulmus minor</i>	Gladde iep	4
Struiken		
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	3
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn	3
<i>Ribes rubrum</i>	Aalbes	2
<i>Viburnum opulus</i>	Gelderse roos	3
<i>Cornus sanguinea</i>	Rode kornoelje	r
<i>Crataegus laevigata</i>	Tweestijlige meidoorn	r
<i>Euonymus europaeus</i>	Wilde kardinaalsmuts	r
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	r
<i>Rhamnus cathartica</i>	Wegedoorn	r
<i>Rosa canina</i>	Hondсроos	r
<i>Rosa rubiginosa</i>	Egelantier	r

Referenties

- 1 Gemeente Zaltbommel. 2003. *Landschapsplan Bommelerwaard 2003*.
https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Zaltbommel/644737/CVDR644737_1.html (geraadpleegd 9-4-2021)
- 2 Stichting Landschapsbeheer – Basiskaart Landschap.
<https://slgelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=6e2baf09f9944adcb2a509764015bf02> (geraadpleegd 8-4-2021)
- 3 Vink E.F.T., Vos A. 2001. *Landschap met lading – Geschiedenis van natuur en mens in de Bommelerwaard*. Zaltbommel: Europese bibliotheek.
- 4 Stichting Landschapsbeheer – Oeverwallen.
<https://www.landschapsbeheergelderland.nl/oeverwallen/> (geraadpleegd 8-4-2021)
- 5 Exterkate B., de Beer G. 2019. *Bosplantsoen – Bomen en struiken in bos en landschap*. Arnhem: IPC Groene Ruimte, (15^e druk).
- 6 Flora van Nederland
<https://www.floravannederland.nl/associaties/essen-iepenbos> (geraadpleegd 16-4-2021)
- 7 Weeda E.J., Westra R., Westra Ch., Westra T. 1985. *Nederlandse oecologische flora – wilde planten en hun relaties*. Amsterdam: IVN.
- 8 Van der Werf, S. 1991. *Bosgemeenschappen – Natuurbeheer in Nederland deel 5*. Wageningen: Pudoc